

72

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสภาพการใช้บริการห้องสมุด ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการห้องสมุด ตลอดจนความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ ทั้งในส่วนที่ห้องสมุดได้ให้บริการอยู่แล้ว และส่วนที่นักศึกษาประสงค์จะให้ห้องสมุดจัดบริการเพิ่มขึ้น ตลอดจนจะทำการศึกษาแนวเหตุผลที่ตั้งไว้ว่าห้องสมุดวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจไม่สามารถจัดบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้อย่างเพียงพอ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

จากนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจที่ลงทะเบียนเรียนในภาคต้นของปีการศึกษา 2531 ซึ่งไม่นับรวมนักศึกษาที่อยู่ในโครงการการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ จำนวน 5,150 คน นักศึกษาคณะประกันภัย จำนวน 157 คน นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 450 คน และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 34 คน รวมเป็น 5,791 คน จะเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาซึ่งกำหนดขึ้นโดยใช้สูตร $n_{p_{max}} = \frac{NZ^2}{4NE^2 + Z^2}$

- N = จำนวนสมาชิกทั้งหมดในประชากรเป้าหมาย
 Z = ค่าของโค้งปกติ ณ ตำแหน่งที่พื้นที่ใต้โค้งที่ห่างเท่ากับ $\frac{\alpha}{2}$
 ซึ่งค่า $+ Z$ จะกำจัดพื้นที่ตรงกลางของโค้งปกติให้เป็น $(1-\alpha)$
 d_x^2 = ค่าความแปรปรวนในประชากรของตัวแปรที่สนใจ (x)
 E = ขนาดของความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ผู้วิจัยยอมรับได้
 P = ค่าสัดส่วนในประชากร
 $P(1-P)$ = ค่าความแปรปรวนในประชากร

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบระบบชนิดแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Systematic Sampling) จากทะเบียนรายชื่อนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคต้นของปีการศึกษา 2531 ซึ่งไม่นับรวมนักศึกษาที่อยู่ในโครงการการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้คณะและชั้นปีการศึกษาเป็นตัวแปรแบ่งชั้นภูมิ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการสุ่มตามลำดับ ดังนี้

- ก. ในขั้นแรก กำหนดแผนการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling Plan) โดยจำแนกตัวอย่างประชากรเป็น 16 ชั้นภูมิ (Stratum) ตามคณะและชั้นปีการศึกษา
- ข. จัดสรรขนาดตัวอย่างที่พึงสุ่มให้กับแต่ละคณะและแต่ละชั้นปี (Allocation of Sample Size to Strata) โดยใช้เทคนิคการจัดสรรขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดชั้นภูมิ (Proportional Allocation) ด้วยการใช้สูตร

$$n_h = \frac{n}{N} \cdot N_h ; h = 1, 2, \dots, L$$

- ค. จากนั้นกำหนดแผนการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling Plan) โดยใช้สูตร $K = \frac{N}{n}$ เพื่อหาค่า Sampling Interval ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะและแต่ละชั้นปี ซึ่งได้จัดสรรมาจากวิธีในข้อ ก และ ข

- ง. หลังจากหาค่า Sampling Interval ได้แล้ว จึงเลือกหน่วยเริ่มต้น (Random Start) สำหรับกลุ่มตัวอย่างของแต่ละคณะและแต่ละชั้นปีรวม 16 ครั้ง โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจึงประกอบด้วย นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ จำนวน 335 คน นักศึกษาคณะประกันภัย จำนวน 66 คน นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 90 คน และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 34 คน รวมเป็น 525 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 การสุ่มตัวอย่างแบบระบบที่จัดแบ่งเป็นชั้นหมู่ (Stratified Systematic Sampling)

ชั้นปีการศึกษา	คณะ													
	บริหารธุรกิจ			ประเทภษษา			ศิลปศาสตร			พยาบาลศาสตร			รวม	
	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วนชั้นหมู่	จำนวนนักศึกษา	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วนชั้นหมู่	จำนวนนักศึกษา	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วนชั้นหมู่	จำนวนนักศึกษา	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วนชั้นหมู่	จำนวนนักศึกษา	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วนชั้นหมู่
1	1,630	106	44	30	275	34	30	34	34	1,983	200			
2	1,189	77	108	31	123	-	30	-	-	1,420	138			
3	1,078	70	5	5	52	30	30	-	-	1,135	105			
4	1,253	82	-	-	-	-	-	-	-	1,253	82			
รวม	5,150	335	157	66	450	90	34	34	34	5,791	525			

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาเทคนิคและวิธีการสร้างแบบสอบถามจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานบริการของห้องสมุด เพื่อจะได้มีแนวความคิด และสามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. รวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่กล่าวถึง ความหมาย วัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ การบริหารงาน และการบริการของห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย
3. ศึกษาสภาพความเป็นจริงของห้องสมุดวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ โดยการสัมภาษณ์บรรณารักษ์ที่รักษาการแทนหัวหน้าบรรณารักษ์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานบริการของห้องสมุด ในเรื่องที่เกี่ยวข้องประวัติและแผนการ วัตถุประสงค์ การบริหารงาน การบริการ ตลอดจนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และนโยบายการบริการของห้องสมุด
4. กำหนดลักษณะของแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา โดยตั้งคำถามที่สามารถให้คำตอบสัมพันธ์กับปัญหาที่ทำการวิจัย แบบสอบถามดังกล่าว (ภาคผนวก ง) ประกอบด้วยคำถาม 3 ประเภทคือ ประเภทกำหนดคำตอบให้ ประเภทตอบได้อย่างเสรี และประเภทลำดับชั้นการประมาณค่า
5. นำข้อมูลจากข้อ 1-4 ดังกล่าวข้างต้นมาสร้างแบบสอบถามฉบับร่างซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับแนวเหตุผลที่ตั้งไว้
6. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามฉบับร่างและนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีได้คัดเลือกไว้เป็นกลุ่มประชากรในการวิจัย ซึ่งได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ ด้วยวิธีการเลือกสุ่มแบบจับฉลากจำนวน 30 คน ในระหว่างวันที่ 1-7 สิงหาคม 2531 เพื่อหาจุดบกพร่องของแบบสอบถามแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากนั้นจึงนำมาพิมพ์เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ต่อไป

7. แบบสอบถามที่สมบูรณ์ประกอบด้วยคำถามซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ และสัญชาติ สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพศ คณะที่สังกัด และชั้นปีการศึกษา สามารถหาได้จากทะเบียนรายชื่อนักศึกษาจึงไม่ได้ตั้งคำถามไว้ในแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา ได้แก่ ความเคยใช้และไม่เคยใช้ห้องสมุด สาเหตุที่ไม่เคยใช้ห้องสมุด ห้องสมุดที่นักศึกษานิยมใช้บ่อยที่สุด เหตุผลในการเลือกใช้ห้องสมุดนั้น ความสำคัญของห้องสมุดต่อการศึกษา ภูมิหลังในการใช้ห้องสมุด แรงจูงใจที่เข้ามาใช้ห้องสมุดและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด ความถี่ในการใช้ ช่วงเวลาที่เข้าใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ ประเภทของสิ่งพิมพ์ที่ใช้ ภาษาของสิ่งพิมพ์ที่ใช้ วิธีค้นหาสิ่งพิมพ์ของห้องสมุด และผลของการค้นหา ประเภทของบริการที่ใช้ ตลอดจนห้องสมุดหรือแหล่งค้นคว้าอื่น ๆ ที่เข้าไปใช้บริการนอกเหนือไปจากห้องสมุดวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา ได้แก่ ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ปัญหาด้านวัสดุครุภัณฑ์ ปัญหาด้านทรัพยากรห้องสมุด ปัญหาด้านระบบจัดเก็บและคู่มือช่วยค้น ปัญหาด้านบริการ ปัญหาด้านบุคลากร และปัญหาด้านระเบียบการใช้ห้องสมุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา ทั้งในส่วนที่ห้องสมุดได้ให้บริการอยู่แล้ว และส่วนที่นักศึกษาระสงค์จะให้ห้องสมุดจัดบริการเพิ่มขึ้น ได้แก่ ความต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ความต้องการใช้บริการและกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด รวมทั้งความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องสมุด

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพโดยทั่วไปของห้องสมุด และบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากจัดพิมพ์แบบสอบถามที่สมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจาก อาจารย์แจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัย โดยกระทำ ตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2531-20 กันยายน 2531 ซึ่งได้รับคืนมาทั้งหมดเป็นจำนวน 484 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.19 จากจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด 525 ชุด หลังจากได้รับ แบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาจำแนกตามคณะและชั้นปีการศึกษา จากนั้น จึงทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ตอบกลับมาทุกฉบับ ถ้าแบบสอบถามฉบับใด ให้ข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วน โดยเฉพาะในตอนที่ 1-4 ผู้วิจัยจะส่งคืนให้นักศึกษาตอบเพิ่มเติม อีกครั้งหนึ่ง โดยผ่านอาจารย์ที่แจกแบบสอบถามให้ครั้งแรกตามรหัสของแบบสอบถามที่กำหนดไว้ สำหรับนักศึกษาแต่ละคน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาแจกแจงความถี่ ของคำตอบแต่ละข้อด้วยการลงรหัสคำตอบในแต่ละข้อให้เป็นตัวเลข โดยบันทึกไว้ในช่องด้านขวามือ ของแบบสอบถาม ต่อจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วกรอกลงในแบบฟอร์มการลงรหัสทั่วไป (General Coding Form) ซึ่งเป็นการเตรียมข้อมูลเพื่อส่งไปบันทึกข้อมูลลงเทปแม่เหล็กและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer Plus - SPSS/PC⁺) ที่ศูนย์วิจัยสถาบัน วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์นั้น ได้แก่

1. ศึกษาสภาพการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ได้ข้อมูล จากแบบสอบถามข้อ 1-19 และนำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาตาม
วัตถุประสงค์ข้อ 1 ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามข้อ 20 และนำมาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย และ
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ศึกษาความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา รวมทั้งบริการที่นักศึกษา
ต้องการให้ห้องสมุดจัดเพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามข้อ 21-22 และ
นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เมื่อคำนวณหาค่าต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว จึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง
และแผนภูมิ สำหรับผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจะแปลความโดยใช้ลำดับขั้นการประมาณค่า
ดังนี้คือ

4.50-5.00	หมายถึง	มากที่สุด	(มส)
3.50-4.49	หมายถึง	มาก	(ม)
2.50-3.49	หมายถึง	ปานกลาง	(ป)
1.50-2.49	หมายถึง	น้อย	(น)
1.00-1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด	(นส)

ต่อจากนั้นจึงเรียบเรียง สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย